

Stanovisko Výboru regiónov – Balík opatrení priemyselnej politiky

(2015/C 019/04)

Spravodajca	Markku Markkula (FI/EES), člen rady mesta Espoo
Referenčné dokumenty	Oznámenie Komisie – <i>Za obnovu európskeho priemyslu</i> COM(2014) 14 final Oznámenie Komisie – <i>Vízia pre vnútorný trh s priemyselnými výrobkami</i> COM(2014) 25 final

I. HLAVNÉ POSOLSTVÁ VYCHÁDZAJÚCE Z ČINNOSTI VÝBORU REGIÓNOV V OBLASTI MONITOROVANIA STRATÉGIE EURÓPA 2020

1. Výbor regiónov sa od roku 2010 zaoberal priemyselnou politikou osobitne z hľadiska súvisiacich hlavných iniciatív v rámci stratégie Európa 2020, ktorej hodnoteniu venoval viacero prieskumov a konferencií ⁽¹⁾. Výsledkom bolo komplexné hodnotenie stratégie Európa 2020, ktoré výbor predstavil 7. marca 2014 v rámci Aténskeho vyhlásenia ⁽²⁾ o územnej vízii pre rast a zamestnanosť spolu so správou o strednodobom hodnotení ⁽³⁾. Stručne povedané, Výbor regiónov sa prihovára za to, aby:

- a. bol do stratégie Európa 2020 zavedený územný rozmer a aby boli vytýčené diferencované ciele na regionálnej úrovni prostredníctvom kombinovaného prístupu zhora nadol a zdola nahor;
- b. sa formovala a zavádzala stratégia Európa 2020 na základe prístupu zameraného na viacúrovňové riadenie;
- c. sa primerane financovali dlhodobé investície potrebné na podporu rastu a zamestnanosti;

VÝBOR REGIÓNOV

2. poznamenáva, že vďaka užšiemu zapojeniu miest do všetkých štádií cyklu tvorby politiky bude môcť EÚ lepšie zvládať zmeny, ktorým čelia občania po celej Európe. To si vyžaduje prístup zameraný na viacúrovňové riadenie, spoluprácu všetkých úrovní správy (vertikálne partnerstvo) a spoluprácu na rôznych úrovniach so všetkými zainteresovanými stranami (horizontálne partnerstvo);

3. navrhuje, aby Komisia zintenzívnila svoju činnosť v oblasti regionálneho a miestneho referenčného porovnávania, výmeny skúseností a partnerského učenia, pretože všetky tieto oblasti sú dôležité z hľadiska vytvárania inovatívnej schopnosti v priemysle, a teda majú veľký význam pre stratégiu Európa 2020. Aby miestne a regionálne orgány mohli prevziať úlohu koordinátora a ponúkať ostatným partnerom platformu na hľadanie riešení, je potrebné v týchto oblastiach posilniť ich administratívne kapacity;

Ďalšia analýza územného rozmeru balíka opatrení priemyselnej politiky

4. Výbor regiónov analyzoval územný rozmer balíka opatrení priemyselnej politiky a identifikoval hlavné témy a potreby miestnych a regionálnych orgánov pri realizácii priemyselnej politiky: 1) úloha miestnych a regionálnych územných celkov v globálnom hodnotovom reťazci; 2) nerovnomerný a pretrvávajúci dosah krízy na územnú, hospodársku a sociálnu súdržnosť; 3) viacúrovňové riadenie a koordinácia politiky; 4) inštitucionálna kapacita a strategické riadenie priemyselných politík; 5) schopnosť podporovať podnikateľské objavovanie a regulovať trh spravodlivým a účinným spôsobom;

5. poznamenáva, že súčasťou analýzy bolo aj hodnotenie prepojenia medzi týmito problémami a potrebami a oznámeniami o balíku opatrení priemyselnej politiky, ako aj referenčné porovnanie niektorých prípadov osvedčených postupov. Ich závery obsahujú návrhy adresované miestnym a regionálnym orgánom týkajúce sa podpory a propagovania priemyselnej činnosti;

⁽¹⁾ <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/Pages/MTAR.aspx>

⁽²⁾ <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/Documents/2210%20Athens%20declaration%20A5%20indd.pdf>

⁽³⁾ <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/Documents/CoR%20Europe%202020%20mid-term%20assessment%20report.pdf>

6. Na základe tejto analýzy Výbor regiónov odporúča, aby miestne a regionálne orgány v rámci svojich výskumno-inovačných stratégií založených na inteligentnej špecializácii RIS3 venovali osobitnú pozornosť nasledujúcim aspektom, kde si implementácia bude v mnohých prípadoch vyžadovať opatrenia Komisie:

- a. uskutočňovaní analýzy potrieb založenej na situácii a možnostiach na miestnej úrovni,
- b. stanovení vhodných priorít pre štrukturálne zmeny zodpovedajúcich daným súvislostiam,
- c. partnerskému preskúmaniu stratégie,
- d. integrovaniu regionálnych a miestnych stratégií do celoštátneho systému,
- e. podpore rozvoja inštitucionálnych a riadiacich kapacít,
- f. vykonávaní dobre fungujúceho systému monitorovania a vyhodnocovania, aby tak boli ciele týkajúce sa výsledkov a vplyvu podporované pružnými administratívnymi usmerneniami a audítorskými postupmi,
- g. podpore pravidiel trhu a prístupu zdola nahor pri tvorbe politiky,
- h. skúmaní a podpore integrácie a rozvoja kľúčových podporných technológií s ohľadom na kontext,
- i. kapacitám, ktoré umožňujú vznik pracovných miest, ako aj mobilizácii miestnych zručností v procesoch, najmä v oblasti výroby a poskytovania služieb.

II. ZÁKLADNÉ POLITICKÉ ODPORÚČANIA

VÝBOR REGIÓNOV

7. súhlasí s Komisiou, že silná priemyselná základňa má mimoriadny význam pre konkurencieschopnosť a stabilný rast Európy. Zdôrazňuje, že priemysel predstavuje oveľa viac než len tradičné výrobné odvetvie, ktoré sa pod ním väčšinou rozumie, a podčiarkuje, že priemyselné procesy a ekosystémy majú obrovský vplyv na celú spoločnosť, a preto požaduje urýchlené vykonanie opatrení navrhovaných v tomto dokumente;

8. poukazuje na to, že konkurenčná výhoda Európy v celosvetovom hospodárstve vyplýva hlavne z jej udržateľných výrobkov a služieb s vysokou pridanou hodnotou a že zníženie inovačných investícií nevyhnutných pri priemyselnej obnove, ku ktorému došlo počas hospodárskej krízy, predstavuje preto vážne ohrozenie budúcnosti Európy;

9. nalieha na Európu, aby uznala, že sa musí usilovať o celosvetovo vedúce postavenie v strategických sektoroch s kvalitnými pracovnými miestami. Na tento účel je potrebné stimulovať existujúci priemysel investíciami do nových technológií, zlepšením podnikateľského prostredia, uľahčením prístupu na trhy a k financiám, ako aj zaistením toho, aby pracovníci mali príslušné priemyselné zručnosti;

10. zdôrazňuje, že najdlhšia kríza v histórii EÚ zvýraznila dôležitosť silného, konkurencieschopného a udržateľného priemyslu ako nevyhnutného základu blahobytu občanov. Priemysel sa viac ako 80 % podieľa na európskom vývoze a 80 % na súkromnom výskume a inováciách. Takmer jedno zo štyroch pracovných miest v súkromnom sektore, ktoré si často vyžaduje vysokú úroveň kvalifikácie, je v priemysle. Každé nové pracovné miesto vo výrobe vytvára 0,5 – 2 pracovné miesta v iných odvetviach;

11. zdôrazňuje, že na to, aby sa priemysel ako opora skutočného hospodárstva a prosperity mohol rozvíjať konkurencieschopným spôsobom, je okrem opatrení prijatých spoločnosťou veľmi dôležitá schopnosť každého priemyselného odvetvia reagovať a opatrenia prijaté samotným odvetvím;

12. upriamuje pozornosť na zručnosti v oblasti riadenia zmien na miestnej úrovni v celej Európe. Priemyselné a tiež politické kompetencie sú v súčasnosti obsiahlejšie ako kedysi: zahŕňajú schopnosť porozumieť podnikateľským postupom, riadeniu poznatkov a technológií, ako aj schopnosť ľudskej interakcie. Priemyselné aktivity v rámci hodnotových reťazí a sietí sú čoraz širšie a zložitejšie, keďže veľké koncerny, ako aj malé a stredné podniky (MSP) pôsobiace v rozličných odvetviach a krajinách sú navzájom prepojené. Je potrebné skutočne prepojiť politiky veľkých koncernov a malých a stredných priemyselných podnikov s konkrétnymi priemyselnými politikami štátov a regiónov, v ktorých sa nachádzajú;

13. poukazuje na to, že tradičné chápanie výrobných reťazcov s ich pevne stanovenými fázami a výrobnými faktormi ustupuje do pozadia, pretože skutočnosťou sú zložité interakcie v globálne prepojených ekosystémoch. Technológie hrajú dôležitú úlohu, pretože predstavujú kľúč k novým, udržateľným riešeniam;

14. zdôrazňuje význam modernizácie tradičných priemyselných odvetví EÚ, najmä tých, ktorých konkurencieschopnosť súvisela prevažne s faktorom nákladov na pracovnú silu a v ktorých existuje vysoká miera využiteľného know-how;

15. uznáva najnovší vývoj v priemysle, v rámci ktorého sa priemyselné výrobky a služby navzájom dopĺňajú. Služby predstavujú približne 40 % pridanej hodnoty vo vývoze tovaru vyrobeného v Európe. Približne jedna tretina pracovných miest vytvorených týmito vývozmí vznikla v spoločnostiach, ktoré poskytujú vývozcom tovaru podporné služby. Služby ako údržba a odborná príprava sú veľmi dôležité prvky dodávky komplexných priemyselných výrobkov. Expertné služby – napr. v oblasti finančnictva, komunikácií, poisťovníctva a podnikateľské služby náročné na vedomosti (KIBS) – zohrávajú stále väčšiu úlohu pri výrobe priemyselného tovaru. Toto je jedno z viacerých vysvetlení zvyšujúceho sa príspevku služieb k celkovému výkonu hospodárstva;

16. chcel by vyzdvihnúť dôsledky posunu paradigiem IKT. V súčasnosti je v autách, spotrebnej elektronike, priemyselnej výrobe a zdravotníctve viac mobilných sietí než v každodenných činnostiach ľudí. V modernom strojárskom závode je často viac než desaťkrát viac počítačov a sieťových zariadení než v kanceláriách. Činnosť v sieťach si vyžaduje účinné riadenie poznatkov: modelovanie informácií pre systémy, ako aj otvorenú inovačnú a kooperatívnu činnosť, ktorá je prínosom pre všetky zúčastnené strany. Naliehavo potrebné je regionálne modelovanie informácií v mestskom plánovaní, ako aj riadenie procesu na miestnej a regionálnej úrovni;

17. chcel by podporiť, aby sa v rámci európskej priemyselnej politiky prijala koncepcia sociálnej zodpovednosti podnikov ako základ produktívnejšieho, udržateľnejšieho a inkluzívnejšieho hospodárstva.

Hlavné priority vymedzené v oznámení Komisie a v rozhodnutí Európskej rady z marca 2014

VÝBOR REGIÓNŮV

18. súhlasí s Komisiou, ktorá požaduje od členských štátov, aby sa začali zaoberať otázkou revitalizácie priemyslu a hľadali spoločné riešenia na zvýšenie konkurencieschopnosti a udržateľného rastu Európy. Nazdáva sa, že Európska komisia musí lepšie využiť všetky možnosti v oblasti priemyselnej politiky v zmysle článku 173 ZFEÚ, najmä so zreteľom na možnosť 'vyvinúť akékoľvek užitočné podnety na podporu koordinácie [činnosti členských štátov v oblasti priemyselnej politiky], najmä iniciatívy zamerané na vydanie usmernení a stanovenie ukazovateľov, organizovanie výmeny najlepšej praxe a prípravu potrebných prvkov na pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie'.

19. zdôrazňuje, že priemyselná stratégia nemôže byť uvedená do praxe ako samostatná politika, keďže súvisí s mnohými ďalšími oblasťami politiky. Priemyselná stratégia musí byť úzko spätá s politikami v oblasti energetiky, vzdelávania, výskumu, vývoja a inovácií, obchodu, infraštruktúry, sociálnej zodpovednosti a zdravia a bezpečnosti, a preto požaduje integrovanejší a interdisciplinárny prístup k priemyselnej politike;

20. konštatuje, že MSP by mali byť uznané ako strategický prvok európskej priemyselnej politiky prostredníctvom účinného uplatňovania oznámenia o iniciatíve Small Business Act;

21. upozorňuje na významnú úlohu, ktorú primárny ťažký priemysel zohráva v rozvoji odvetví biopriemyslu v Európe, a Európskej únii odporúča zaviesť nové mechanizmy spolupráce a financovania, aby sa najnovšie európske technológie a ostatné know-how uplatňovali v komplexných a rozsiahlych projektoch obnovy primárneho priemyslu, hlavne v oblastiach, ktoré trpia nezvládnuteľnou nezamestnanosťou;

22. chcel by zdôrazniť priority navrhnuté Komisiou, ktoré by sa mali presadzovať s cieľom podporiť konkurencieschopnosť európskeho priemyslu. Zdôrazňuje však, že to sú základné požiadavky, ktoré je potrebné ďalej rozvíjať a konkrétne uplatňovať;

23. víta dôležité rozhodnutia týkajúce sa zvýšenia konkurencieschopnosti priemyslu, ktoré prijala Európska rada 20. a 21. marca 2014. Rada uviedla, že kľúčové podporné technológie by sa mali posilniť tým, že by sa čo najskôr definovali projekty európskeho záujmu, a osobitnú pozornosť venovala tiež úlohe čistých technológií ako prierezového prvku z hľadiska zvyšovania konkurencieschopnosti priemyslu;

24. domnieva sa, že v súvislosti s nariadením č. 1260/2012, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely vytvorenia jednotnej ochrany patentov, je potrebné stimulovať inovácie a zabezpečiť maximálnu výmenu vedomostí, ktoré by mohli byť zdrojom budúceho technologického pokroku. Na európskej úrovni je potrebné zabrániť tomu, aby sa patenty používali ako strategická zbraň, napr. zneužívaním „patentových húštín“ (patent thickets) alebo roztrieštenosti patentov, a presadzovať prísne kritériá pre uznávanie patentov s cieľom zabrániť vytváraniu monopolných práv na patenty s nízkou pridanou hodnotou;

25. oceňuje, že Rada okrem toho naliehavo vyzvala Komisiu a členské štáty, aby aj s intenzívnejším zapojením priemyslu venovali prioritnú pozornosť nedostatku vedeckých, technických, inžinierskych a matematických zručností. Na to je potrebné bezodkladne prijať opatrenia, pričom výbor odporúča, aby medzi ne patrili aj opatrenia na zlepšenie jazykových znalostí, čím by sa zvýšila výkonnosť vnútorného trhu;

26. žiada Komisiu, aby urobila opatrenia na obnovu priemyslu, ktoré budú zamerané na excelentnosť a jej propagovanie vo všetkých priemyselných regiónoch Európy a budú podporené programom Horizont 2020. Programy INTERREG sú nepochybne nástroje potrebné na posilnenie vytvárania sietí vysokých škôl aplikovaných vied, ktoré sa nachádzajú v priemyselných regiónoch, ale pokiaľ ide o posilnenie interakcií medzi akademickou obcou a priemyslom, výbor vyjadruje poľutovanie nad tým, že v programovom období 2014 – 2020 chýba nástroj „Znalostné regióny“ programu Horizont 2020, nástroj, ktorý sa už osvedčil v rámcových programoch pri koordinácii výskumných programov regionálnych zoskupení počas takmer desiatich rokov. Zdôrazňuje, že v prvom roku vykonávania programu Horizont 2020 sa ukázalo, že nebol vypracovaný žiadny dostatočne účinný nový nástroj na splnenie tejto požiadavky. Nástroj ‘Znalostné regióny’ by sa mal urýchlene prepracovať a uplatňovať;

27. povzbudzuje Komisiu k tomu, aby kládla dôraz na vzťah medzi vedou, priemyslom, spoločnosťou, verejnosťou a tvorbou politiky, a podporuje dôležitú úlohu regiónov pri združovaní všetkých relevantných zainteresovaných strán na základe modelov tzv. trojitej a štvoritej špirály;

28. podčiarkuje, že Rada tiež zdôraznila, že na dosiahnutie cieľov v oblasti konkurencieschopnosti a udržateľného rastu Európy by sa mali využívať všetky dostupné nástroje, vrátane štrukturálnych a investičných fondov EÚ;

Balík investícií do rastu a vytvárania pracovných miest

29. poukazuje na spoločnú zodpovednosť Európskej komisie, členských štátov a miestnych a regionálnych samospráv za vytvorenie a realizáciu tristo miliardového investičného balíka na podporu rastu a pracovných miest, keďže ich právne a rozpočtové kompetencie v tejto oblasti sa navzájom dopĺňajú. Nové riešenia s krátkodobým aj dlhodobým vplyvom môžu vychádzať z týchto princípov:

- priemyselné oživenie si vyžaduje vytvorenie účinnejších finančných nástrojov s lepším verejným aj súkromným zapojením, vrátane rizikového kapitálu, inovatívneho verejného obstarávania a pôžičiek alebo záruk s väčšou kapacitou niesť riziko,
- investície podporujúce priemyselný rast a zamestnanosť si vyžadujú nové kombinácie investícií do prevádzok a infraštruktúry s obnovením priemyselných procesov a nové formy spolupráce medzi vysokými školami a priemyslom v oblasti výskumu a inovácií. Tento rozvoj možno urýchliť prekonaním tradičných hraníc a poučením z aktuálnych výskumných a priemyselných programov v rôznych podnikateľských sektoroch,
- priemyselnú obnovu možno urýchliť zlepšením využívania digitálnych technológií a on-line služieb a najmä vytvorením európskeho jednotného digitálneho trhu;

30. podporuje myšlienku, aby sa preskúmali alternatívne zdroje financovania na posilnenie ekosystému, ako je kolektívne financovanie, rizikový kapitál a ďalšie inovatívne nástroje, vďaka ktorým by sa prelomila tradičná závislosť od bankových pôžičiek.

III. VŠEOBECNÉ ODPORÚČANIA V SÚVISLOSTI S POLITIKOU EÚ

VÝBOR REGIÓNOV

31. uznáva, že konkurenčná výhoda Európy vo svetovej ekonomike je založená na udržateľných tovaroch a službách s vysokou pridanou hodnotou, účinnom riadení hodnotových reťazcov a prístupe na trhy na celom svete;

32. poukazuje na to, že stabilné a predvídateľné regulačné prostredie je predpokladom na uskutočňovanie investícií do priemyslu v EÚ. Túto stabilitu a predvídateľnosť treba dosiahnuť tak na miestnej a regionálnej úrovni, ako aj na úrovni členských štátov a EÚ. Legislatíva EÚ by mala stimulovať stabilitu a predvídateľnosť, ktoré sú zárukou právnej istoty pre podniky, a to najmä prostredníctvom smerníc;

33. podporuje politiku Komisie zameranú na rozvoj jednotného trhu ako základu konkurencieschopného a udržateľného priemyslu. okrem toho zdôrazňuje, že predpisy vnútorného trhu pre výrobky a služby sú kľúčovým faktorom nielen konkurencieschopnosti európskeho priemyslu, ale tiež ochrany spotrebiteľov a životného prostredia;

34. podporuje vyhlásenie Komisie, že ak si má európsky trh s priemyselnými výrobkami a službami zachovať konkurencieschopnosť, potrebuje regulačný rámec, ktorý uľahčuje inovácie a nevytvára zbytočné prekážky pre včasné zavedenie nových technológií a uvedenie inovácií na trh. Právne predpisy a normy EÚ musia umožňovať, aby sa nové výrobky, služby a technológie dostali na trh rýchlo, aby tak Európa mohla využiť výhodu náskoku na svetových trhoch;

35. podčiarkuje, že regióny musia byť schopné definovať vlastný potenciál rastu a podnecovať inovácie, pričom do tohto definovania by mali byť zapojené miestne a regionálne orgány, a to kombinovaným prístupom zhora nadol a zdola nahor;

36. opätovane uvádza svoj návrh územných dohôd, ktoré umožňujú koordinovať rôzne úrovne spolupráce na projektoch regionálneho rozvoja a podporovať spoluprácu medzi regiónmi. Navrhuje, aby sa tento postup stal predmetom jednotného programovacieho dokumentu, ktorý by na regionálnej úrovni umožnil zosúladiť celoštátnu a miestnu politiku s odvetvovými politikami a politikou súdržnosti Únie;

37. žiada, aby sa investície spojené s týmito jednotnými programovacími dokumentmi mohli stať predmetom konkrétneho balíka úverov Európskej investičnej banky (EIB), ktorý by slúžil na vytvorenie nových ekosystémov hospodárskej a sociálnej inovácie na úrovni územných celkov. To by mohlo byť vhodným prostriedkom, ktorý by podnecoval inovačné riešenia, dodával podnikom demonštrátorov, podporoval vytváranie konzorcií v oblastiach, ktoré si vyžadujú nové partnerstvo medzi podnikmi. Ako verejno-súkromné partnerstvá by tieto ekosystémy mali splniť dvojité cieľ: prispieť k zlepšeniu konkurencieschopnosti podnikov a efektívnosti verejných služieb (teda k racionalizácii verejných výdavkov);

38. je presvedčený, že kľúčovým prvkom na podporu ambícií EÚ v oblasti priemyslu je regionálna politika inteligentnej špecializácie RIS3, založená na systematickej analýze existujúcich regionálnych špecifik a potenciálu inovácií a rastu;

39. navrhuje, aby členské štáty prijali politiky územného plánovania, ktoré by im umožnili včas rozhodnúť o umiestnení podnikateľských zón a nevytvárali by zbytočné prekážky znemožňujúce usadenie podnikov;

40. vyzýva regióny, aby vo svojich stratégiách inteligentnej špecializácie RIS3 posúdili potrebu technológií na podporu žiaduceho rozvoja a aby prijali potrebné opatrenia na podporu priemyselnej politiky ako kľúčovej priority financovania, ako aj opatrenia na prehĺbenie partnerstiev v celej EÚ s cieľom dosiahnuť svoje ciele;

41. vyzýva Komisiu, aby podporovala najmä medziregionálne siete, spoluprácu medzi nimi a vzájomné učenie. Jedným z príkladov je Vanguard Initiative, ktorá urobila z priemyselného oživenia jadro ich S3 aktivít, a to s cieľom propagovať výmenu skúseností, vytváranie stupňov excelentnosti a spoločné spracúvanie žiadostí o projekty;

42. vyzýva EÚ, aby regiónom poskytla finančné prostriedky, ktoré by im pomohli pri vytváraní účinných inovačných ekosystémov a uskutočňovaní spoločných európskych iniciatív. Zdôrazňuje, že decentralizované inovačné činnosti podporované Európskou úniou sú jediným spôsobom ako dosiahnuť ciele RIS3 v celej Európe;

43. zdôrazňuje, že v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím 2007 – 2013 by pravidlá a postupy stanovené členskými štátmi a regionálnymi orgánmi mali byť aktualizované tak, aby sa vyzdvihli a zmerali ich výsledky a vplyv. To si v zásade vyžaduje väčšiu účasť všetkých hlavných aktérov regiónu v oblasti výskumu, vývoja a inovácií na vykonávaní RIS3 daného regiónu, ako aj na účinnom vytváraní sietí na úrovni EÚ;

44. stotožňuje sa so znepokojením mnohých aktérov v Európe nad tým, že členské štáty a regionálne orgány sa nepridržiavali usmernení Komisie, pokiaľ ide o obmedzenie byrokracie, obnovenie financovania na základe RIS3 a vybudovanie flexibilného systému financovania z európskych štrukturálnych a investičných fondov zameraného na používateľov;

45. vyzýva členské štáty, aby vyhodnocovali miestne podnikateľské prostredie s cieľom zefektívniť prácu verejných orgánov a odstrániť administratívne zaťaženie podnikov. To umožní porovnať vplyv rôznych administratívnych postupov a mechanizmov regulácie na miestne podnikateľské prostredie;

46. nalieha na regióny, aby spolu s Komisiou preskúmali svoje plány týkajúce sa RIS3 a plány európskeho partnerstva v súvislosti s kľúčovými podpornými technológiami. Podľa správy platformy S3 majú regionálni politickí činitelia veľa otázok v súvislosti so štátnou pomocou a financovaním kľúčových podporných technológií, vrátane pravidiel financovania demonštračných projektov a infraštruktúry;

47. zdôrazňuje, že okrem toho treba využívať aj celoštátne nástroje, najmä trhovo orientované nástroje a iné inovatívne nástroje financovania. Nové priority financovania dohodnuté medzi Komisiou a Európskou investičnou bankou poskytujú významnú príležitosť pre špičkové podniky na investovanie do kľúčových podporných technológií;

48. zdôrazňuje význam európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) a programu Horizont 2020 pre posilňovanie priemyselnej konkurencieschopnosti EÚ. Je osobitne dôležité zlepšiť multidisciplinárny špičkový výskum a praktické uplatňovanie jeho záverov na regionálnej úrovni. Potrebne sú balíky opatrení financovaných z viacerých fondov, prostredníctvom ktorých by sa hlavne najnovšie výskumné poznatky o informačných a komunikačných technológiách a kľúčových podporných technológiách využívali pri modernizácii rôznych priemyselných odvetví a pri hľadaní nových postupov potrebných na dosiahnutie trvalých sociálnych výsledkov;

49. Okrem toho je podpora z Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii (EGF) aj naďalej dôležitým praktickým nástrojom, ktorý pomáha ľuďom a regiónom zotaviť sa z dôsledkov hospodárskej krízy a globalizácie tým, že pomáha ľuďom, ktorí boli prepustení, nájsť si nové zamestnanie;

50. upozorňuje na rozhodujúcu úlohu ľudského kapitálu, prvotriedneho know-how a zručností pri riešení problémov priemyslu. Nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, ako aj otázky týkajúce sa odbornej prípravy budú kľúčovou výzvou pre priemysel EÚ v najbližších rokoch, a to najmä preto, že pokrok vo výrobných technológiách zvyšuje dopyt po osobitných zručnostiach a odbornej príprave. Domnieva sa, že je potrebné zvyšovať povedomie verejnosti a zaviesť multidisciplinárne a medziodvetvové programy odbornej prípravy a vzdelávania, aby sa výsledky výskumu a inovácie mohli ďalej rozvíjať, ustáliť a implementovať;

51. vyzýva mladú digitálnu generáciu a jej začínajúce podniky, aby prispievali k vypracúvaniu a implementácii regionálnych stratégií inteligentnej špecializácie tým, že pomôžu určiť nedostatky a upraviť procesy v príslušných hodnotových reťazcoch v regiónoch. Nové inovatívne riešenia by sa mali zameriavať na verejné i súkromné priemyselné procesy, ako aj na spotrebiteľské správanie občanov;

52. naliehavo žiada EÚ, členské štáty a regióny, aby nasmerovali kohézne fondy a program Horizont 2020 na investície do zvyšovania konkurencieschopnosti pri medziregionálnych, cezhraničných a medziodvetvových príležitostiach. Osobitnú pozornosť treba venovať energetike, doprave a digitálnej infraštruktúre, umožneniu spolupráce medzi krajinami, integrácii dodávateľského reťazca a zlepšeniu vnútorného obchodu EÚ.

Naliehavá potreba urýchliť zmenu

VÝBOR REGIÓNOV

53. vo svojich predchádzajúcich stanoviskách naliehavo požadoval štrukturálne reformy priemyslu a zdôrazňoval význam schopnosti spoločnosti a podnikov reagovať v konkurenčnom prostredí vytvorenom globalizáciou a digitalizáciou. Tieto odporúčania sú tiež spojené s opatreniami na zvyšovanie úrovne požadovaných zručností a zohľadňovaním životného cyklu, ktoré kladú dôraz na celkový vplyv, a s cieľmi v oblasti zmeny klímy. V týchto stanoviskách boli uvedené aj nasledujúce vyjadrenia:

- a. Táto situácia si vyžaduje, aby sa priemyselná politika stala jedným z pilierov budovania Spoločenstva a aby bola považovaná za skutočnú politickú prioritu, ktorej je venované rovnaké politické úsilie ako súdržnosti, infraštruktúre či poľnohospodárstvu; predvídavé riadenie zručností a zmien by sa malo považovať za základnú zložku priemyselnej stratégie na všetkých úrovniach⁽⁴⁾. EÚ musí finančne podporovať regióny, ktoré zavedú inovatívne nástroje na predvídavé riadenie zmien;
- b. Celkové sledovanie prináša predovšetkým veľké príležitosti na vývoj nových udržateľných materiálov a surovín a pomáha pri dosahovaní cieľov týkajúcich sa CO₂, ktoré sú zakotvené v stratégii Európa 2020. Dôsledné sledovanie životného cyklu sa začína už pri navrhovaní výrobu [v pôvodnom stanovisku je použité slovo „automobil“]. To obsahuje aj všetky environmentálne vplyvy výrobného procesu, vrátane fázy prevádzky, a na konci aj recykláciu resp. prípravu na neskoršie zhodnocovanie⁽⁵⁾;

54. už identifikoval potrebné hlavné zmeny v priemyselnej politike a investície nevyhnutné na modernizáciu podnikateľskej činnosti, ako aj prostriedky na ich vykonanie. Nasledujúce citáty z jeho stanoviska, ktoré bolo prijaté pred tromi rokmi, ukazujú, že tie isté usmernenia sa stále pripravujú a že opatrenia EÚ sú príliš pomalé nato, aby mohli pohotovo reagovať na meniace sa potreby hospodárstva a podnikov. Výbor regiónov⁽⁶⁾:

- a. súhlasí s potrebou posilniť inteligentnú špecializáciu na podporu konkurencieschopnosti priemyselného sektora a zasadzuje sa za to, aby si regionálne a miestne samosprávy rozvíjali vlastné inovačné centrá. Inteligentná špecializácia je kľúčovým prepojením oznámenia o priemyselnej politike a hlavnej iniciatívy Únia inovácií,
- b. sa nazdáva, že orgány verejnej správy by tiež mohli byť významnou hnacou silou konkurencieschopnosti podnikov prostredníctvom inovatívneho verejného obstarávania,
- c. súhlasí s tým, že je nevyhnutne potrebné vykonať štrukturálne reformy vzhľadom na radikálne zmeny, ktoré ovplyvňujú podnikateľské prostredie;

55. zdôrazňuje, že rýchlosť zmien je možné zvýšiť tým, že sa miestnej a regionálnej úrovni bude prideľovať viac zdrojov. Potrebujeme inovačné a vysokokvalitné priekopnícke činnosti a preberanie ich výsledkov v celej Európe. Regióny sú pripravené začať experimentovať a rýchlo tvoriť prototypy, čo je kľúčom k úspechu;

56. v mnohých stanoviskách poukázal na to, na čo je potrebné pri implementácii klásť dôraz. Nasledujúce príklady zo stanoviska o programe Horizont 2020⁽⁷⁾, ktoré Výbor regiónov prijal pred dvomi rokmi, sú dôležité okrem iného aj z hľadiska vykonávania balíka opatrení priemyselnej politiky. Výbor regiónov:

- a. podotýka, že medzinárodne úspešné produkty sú výsledkom odborných poznatkov a skúseností svetovej úrovne založených na hodnotových reťazcoch a ekosystémoch. Horizont 2020 musí umožňovať vytvorenie podmienok pre funkčné inovačné reťazce; len vtedy bude možné reagovať na hlavné spoločenské výzvy a potrebu priemyselnej obnovy;
- b. zdôrazňuje úlohu kľúčových podporných technológií v programe Horizont 2020. Avšak technológie by sa nemali vyvíjať len v izolovaných vedeckých a technologických programoch. Radšej by sa mali hneď vo fáze výskumu a vývoja prepojiť s priemyselnými hodnotovými reťazcami a globálnymi inovačnými hodnotovými sieťami, ako aj činnosťami zameranými na rozvoj regionálnych ekosystémov a inovačných zoskupení a rozšírenie odborných poznatkov a skúseností.

⁽⁴⁾ CdR 2255/2012 fin.

⁽⁵⁾ CdR 1997/2013 fin.

⁽⁶⁾ CdR 374/2010 fin.

⁽⁷⁾ CdR 402/2011 fin.

IV. KONKRÉTNE POLITICKÉ ODPORÚČANIA V SÚVISLOSTI S PODNIKATELSKÝM PROSTREDIEM**VÝBOR REGIÓNOV**

57. uznáva, že prostredie celosvetovej hospodárskej súťaže sa od základu zmenilo a je nevyhnutné sa nielen prispôbiť situácii, ale stať sa tiež hybnou silou zmeny v mnohých ohľadoch. Pri posudzovaní súčasných právnych predpisov EÚ a rozhodovaní o zameraní financovania projektov výskumu, vývoja a inovácie sa musí prisúdiť väčší význam dlhodobej celosvetovej konkurencieschopnosti európskych podnikov;

58. zdôrazňuje, že právne predpisy EÚ týkajúce sa priemyselných výrobkov stanovujú hlavné požiadavky na podniky v súvislosti s bezpečnosťou, ochranou zdravia a ďalšími oblasťami verejného záujmu. Je mimoriadne dôležité, aby priemysel nebol nadmerne zaťažovaný zbytočne častými zmenami v právnych predpisoch, ale naopak, aby mal k dispozícii konkrétne mechanizmy, ktorých cieľom je uľahčiť a podporiť investovanie podnikov. Kontrolované odstraňovanie regulačných prekážok je dôležité, keďže technológie sa vyvíjajú čoraz rýchlejšie a globálne dodávateľské reťazce sú stále viac navzájom prepojené;

59. povzbudzuje európske regióny a mestá k tomu, aby vytvorili a zaviedli regulačný rámec, ktorý by stimuloval inovácie a investície do informačných a komunikačných technológií v celom hospodárstve na ich území. Znovu nadobudnutá úloha EÚ ako globálneho inovátora spustí virtuálnu reťazovú reakciu zvyšovania produktivity, rastu a vytvárania pracovných miest;

60. upriamuje pozornosť na prísľub Komisie, že zabezpečí dlhodobú stabilitu právnych predpisov a podstatné zjednodušenie pravidiel. O dosiahnutie tohto cieľa sa treba usilovať prednostne a neodkladne. Mali by sa vykonať dôkladné posúdenia vplyvu nových pravidiel. Normy EÚ slúžia v praxi na celom svete ako vzor a Komisia bude aj naďalej presadzovať systém medzinárodných noriem;

61. opätovne žiada Komisiu, aby zdokonalila svoje analytické schopnosti a používanie nástrojov na podporu podnikov, pričom by mala preskúmať možnosť vytvoriť, podobne ako to urobila v prípade agro-potravinárskeho priemyslu, medzi MSP a veľkými podnikmi novú kategóriu stredne veľkých podnikov, ktoré majú od 250 do 750 zamestnancov a ktorých obrat nepresahuje 200 miliónov EUR. Tejto kategórii podnikov by mohla byť poskytnutá primeraná miera podpory, ktorá by bola vyššia ako miera podpory poskytovaná veľkým podnikom a nižšia než miera podpory poskytovaná MSP⁽⁸⁾;

62. poukazuje na to, že nové pravidlá štátnej pomoci týkajúce sa všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách a výskumu, vývoja a inovácií nadobudli účinnosť v júli 2014⁽⁹⁾. Tieto nové pravidlá umožnia zvýšiť investovanie do výskumu a inovácií, a to najmä pri rozsiahlych a komplexných zoskupeniach projektov, pričom jedným z cieľov je významne ovplyvniť priemyselné oživenie;

63. poznamenáva, že významné zlepšenie predstavuje ľahšie uplatňovanie štrukturálnych a investičných fondov EÚ rozšírením pôsobnosti všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách;

64. poznamenáva, že všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách stanovuje podmienky, podľa ktorých je štátna pomoc vyňatá z povinnosti predchádzajúceho oznámenia Komisii, a stanovuje zvýšené prahové hodnoty vymedzujúce notifikačnú povinnosť a intenzitu pomoci. Toto nariadenie zavádza ďalšie nové kategórie vyňatej pomoci, ako napr. pomoc pre inovačné zoskupenia a investičnú pomoc na výskumné infraštruktúry;

65. poznamenáva, že rámec pre štátnu pomoc v oblasti výskumu, vývoja a inovácií zahŕňa pomoc pre experimentálny vývoj a priemyselný výskum a že teraz je možná vyššia maximálna intenzita pomoci v oblasti aplikovaného výskumu;

66. zdôrazňuje, že nástroj pre významné projekty spoločného európskeho záujmu má rozšírený rozsah pôsobnosti idúci nad rámec výskumu a vývoja, ktorý už zahŕňa prvé uplatnenie. Uplatnenie projektov spoločného európskeho záujmu často vyžaduje významné zapojenie verejných orgánov, pretože trh by inak takéto projekty nefinancoval;

⁽⁸⁾ Pozri CdR 2255/2012 fin, bod 18.

⁽⁹⁾ Oznámenie Komisie 2014/C 188/02 a nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014.

67. opakuje, že projekty spoločného európskeho záujmu by vzhľadom na svoje pozitívne účinky presahovania na vnútorný trh a spoločnosť EÚ mohli významne prispieť k hospodárskemu rastu, zamestnanosti a konkurencieschopnosti hospodárstva a priemyslu EÚ;
68. zdôrazňuje, že členské štáty a priemysel by mali v plnej miere využiť možnosti, ktoré im ponúkajú nové pravidlá štátnej pomoci v záujme podpory podnikateľskej činnosti, priemyselného oživenia a vytvárania pracovných miest v Európe;
69. zdôrazňuje, že napriek tomu, že európske spoločnosti pôsobiace na kľúčových rozvíjajúcich sa trhoch musia čeliť nespravodlivým podmienkam, mali by zlepšiť svoju inovačnú schopnosť a stať sa kľúčovými subjektmi v rámci dynamicky sa rozširujúcich a navzájom prepojených reťazcov tvorby hodnôt.

V Bruseli 3. decembra 2014.

*Predseda
Výboru regiónov*

Michel LEBRUN
